

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum opponatur magnanimitati per excessum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

terius etiam vitæ: quia charitas virtualiter omnia meritoria sua-
liter dispone. Sed declinare ab aliqua harum relationum sine
contrarie, sine privatione, peccatum constituit ambitionis.

In eodem primo articulo in responsione ad secundum, dubium
occurrit ex Martino ibidem, in quaest. 1. de ambitione, dicente,
quod hæc responsio
non placet, tum quia
non est verum, quod
virtutis præmium sit
beatitudo æterna,
sed solum virtutis
meritoria: tum quia
solutio hæc non ener-
gat, sed corroborat
argumentum. Nam
si honor est præmi-
um virtutis, non
sequitur quod
appetitus eius sit in-
ordinatus, immo op-
positus, quia si aliud
non obstat, videtur
ferri, quod quan-
tumque honor ap-
peti possit ab haben-
te e igna valde vir-
tutem.

Ad hoc dicitur, quod prima obiectio
peccat, tum quia
auctor non dicit,
Virtutis præmium
est beatitudo æter-
na, sed beatitudo sic-
ut Philoſophus po-
nit finem omnis vir-
tutis felicitate. Nec
obstat, quod ipsa fe-
licitas sit actus vir-
tutis perfectissimæ:
quoniam sicut inor-
dinatus animus sibi
ipsi est poena, ita fe-
licitas est præmium
felicitis animi tum
quia apud Theolo-
gum virtus non me-
ritoria non est vir-
tus, nisi secundum
quod in statu natu-
re lapit: quia non
est dispositio perfe-
cti ad optimum sim-
pliciter.

Ad secundam ve-
ro obiectionem dici-
tur, quod ex hoc ip-
so, quod honor ne-
garur virtutis præ-
mium simpliciter,
& affirmatur virtu-
tis præmium secun-
dum quid ex parte
aliorum, satis habe-
tur, quod honor non
est ut in merito bono-
rum simpliciter,
sed vitium: ac per
hoc quod appetitus
eius non est ordina-
tus, si est appetitus
eius ut finis. Et hoc
sufficit ad solutio-
nem argumenti vo-
luntas, quod appetitus honoris sit appetitus licitus, quia est ap-
petitus præmiij virtutis, quod habet rationem finis. Habetur ni-
hilominus ad perfectionem doctrine hinc, quod appetitus ho-
noris si debet esse ordinatus, debet esse ut appetitus boni vitis,
qui debet esse secundum commensurationem ad finem, & non in
terminum, ut patet vniuersaliter de recto appetitu vitium. Et
propterea non potest quicumque habens virtutem, appetere quan-
tumcumque honorem, sed commensuratum secundum patriæ

to modo appetitur, aliqui prouo-
cantur ad bonum, & reuocantur
a malo: ita etiã si inordinate appe-
tat, potest esse homini occasio mul-
ta mala faciendi, dum saliquis non
curat qualitercumque honorẽ cõ-
sequi possit. vnde Salustius * dicit
in Catilinario, quod gloria, & ho-
norem, & imperiũ bonus & igna-
uus æque sibi exoptant. Sed ille, si
bonus, vera via vitur: huic signa
uo, quia bonæ artes desunt, dolis,
atque fallacijs contendit. Et tamen
illi, qui solum propter honorem
vel bona faciunt, vel mala vitant,
non sunt virtuosij, ut patet per Phi-
loſophum 3. Ethicor. ubi dicit, quod
non sunt vere fortes, qui propter
honorem fortia faciunt.

ARTICVLVS II.

*Vtrum ambitio opponatur magnani-
mitati per excessum.*

AD SECUNDVM sic proceditur.
Videtur quod ambitio non op-
ponatur magnanimitati per excessum.
Vni enim medio non opponi-
tur ex vna parte nisi vnum extre-
mum: sed magnanimitati per ex-
cessum opponitur presumptio, ut
dictum est. ergo non opponitur
ei ambitio per excessum.

¶ 2. Præter. Magnanimitas est circa
honores: sed ambitio videtur per
tinere ad dignitates. dicitur enim
2. Mach. 4. quod Iason ambiebat
summum sacerdotium, ergo ambi-
tio non opponitur magnani-
mitati.

¶ 3. Præter. Ambitio videtur ad exte-
riorem apparatus pertinere. dicitur
enim Act. 25. quod Agrippa, &
Bernice cum multa ambitione in-
troierunt pratorium. & 2. Paralip-
omeno 16. quod super corpus Asa
mortui combusserunt aromata,
& vnguenta ambitione nimia: sed
magnanimitas non est circa exte-
riorem apparatus, ergo ambitio
non opponitur magnanimitati.

SED CONTRA est, quod Tullius
in 1. de Offic. * dicit, quod sicut quis-
que magnitudinem animi excellit,

A morem virtuti illi. Honor enim cum ab alijs exhibeatur excel-
lentia alicui, diuersis excellentijs diuersi honores accommoda-
ti sunt: & propterea appetitus rectus non est, qui incommensu-
ratur suæ virtuti honorem appetit. Et quamuis nullus honor
sit cuiusque virtuti sufficiens simpliciter ut præmium, est ta-
men tali virtuti, ab
hominibus talibus,
talis honor suffi-
ciens ut testimonij
humanum: & tali
virtuti, talis alius ho-
nor, & sic de alijs.
Et propterea vitio-
sum est, si doctor
in theologia vellet
honorari ut imperator
triumphas, & sic
de alijs.

ita maxime vult omnium princeps
esse solus: sed hoc pertinet ad ambi-
tionem, ergo ambitio pertinet
ad excessum magnanimitatis.
RESPON. Dicendum, quod sicut
dictum est, * ambitio importat
appetitum inordinatum honoris.
Magnanimitas autem est circa ho-
nores, & vitur eis secundum quod
oportet. Vnde manifestum est, quod
ambitio opponitur magnanimi-
tati, sicut inordinatum ordi-
nato.

AD PRIMUM ergo dicendum,
quod magnanimitas ad duo respi-
cit, ad vnum quidem, sicut ad finem
intentum, quod est aliquod ma-
gnum opus, quod magnanimus
attentat secundum suam facultate-
tem, & quantum ad hoc opponi-
tur magnanimitati per excessum
presumptio. Presumptio enim at-
tentat aliquod magnum opus su-
pra suam facultatem. Ad aliud au-
tem respicit magnanimitas, sicut ad
materiam, qua debite vitur, scilicet
ad honorem, & quantum ad hoc
opponitur magnanimitati per
excessum ambitio. Non est autem
inconueniens secundum
diuersa esse plures excessus vnius
medij.

AD II. dicendum, quod illis,
qui sunt constituti in dignitate,
propter quandam excellentiam sta-
tus debetur honor, & secundum
hoc inordinatus appetitus digni-
tatum pertinet ad ambitionem.
Si quis enim inordinate appete-
ret dignitatem non ratione hono-
ris, sed propter debitum dignita-
tis vsum suam facultatem exce-
dentem, non esset ambitiosus, sed
magis presumptuosus.

AD III. dicendum, quod ipsa so-
lennitas exterioris cultus ad quen-
dam honorem pertinet: vnde & ta-
libus consuevit honor exhiberi.
Quod significatur Iacob. 2. Si in-
troierit in conuentum vestrum vir
anulum aureum habens in veste
candida, & dixeritis ei: Tu sede
hic &c. Vnde ambitio non est cir-
ca exteriorem cultum, nisi secun-
dum quod pertinet ad honorem.

sine opus magnum, & pro materia honorem, & gloriam, recteq;
ad omnia hæc se habet: ac per hoc ex cuiusque horum defectu
corruptur. Vnum est ergo medium magnanimitatis constitutum
ex causa integra: plures autem sunt excessus diuersorum concu-
rentium ad perfectionem illius vnius mediij. Si vero essent diuer-
se magnanimitates secundum speciem, non esset medium vnum,
sed quilibet haberet suum medium.

Super Questionibus centesima trigesima secunda. Articulus primus.

QVAESTIO CXXXII.

De inani gloria, in quinque articulos diuisa.

Inar. 1. q. 132. du- bium ex Martino in 1. q. de inani gloria occurrit, impu- gaante quod gloria la giori vocabulo si- gnificat etiam noti- tiam solius ipsius- met, qui gloriatur, tum quia secundum omnes gloria impor- rat alienam opinio- nem: tum quia 2. Rhetorice frequen- ter videtur poni bo- na opinio pro gloria: tum quia gloria inter externa bona habita est.

Ad hoc dicitur, qd omnia hae faele v- nico verbo exclu- duntur, dicendo, quod loquuntur de gloria proprie. Lar- giori autem vocabu- lo, sicut iustus est quis sibijpsi, ita glo- riosus est quis in sua opinione.

In eodem primo articulo circa suffi- cientiam trium mo- dorum in litera posi- torum de inani glo- ria, dubium ex Mar- tino ibidem occur- rit, dicente dari alios modos, scilicet, cum quis gloriam suam quaerit cum alienae gloriae detrimento: & rursus cum quis nimis ardet amore gloriae.

Ad hoc dicitur, quod hi duo modi spectant ad tertium modum in litera posi- tum, qui est ex par- te ipsius, qui gloriae appetit. Omnes si- quidem defectus, & deformitates anne- xa non ex parte rei, de qua, vel eius a quo gloria quaeritur, siue sint finis, siue modi, siue dam- ni, siue vitii, & hu- iusmodi, ex parte inordinati affectus illius, qui gloriam appetit, se tenent: quamuis author so- lam circumstantiam finis, & vitii, vtpo- te principalem in hoc membro expres- serit. Per hanc enim insinuat reliqua ex eodem capite pro- cedentia, scilicet ex parte appetentis. Sicut ad primum membrum, scilicet, ex parte rei, redu-

DEINDE considerandū est de inani gloria. Et Circa hoc quaeruntur quinque.

- ¶ Primo, Vtrum appetitus gloriae sit peccatum.
- ¶ Secundo, Vtrum magnanimitati opponatur.
- ¶ Tertio, Vtrum sit peccatum mortale.
- ¶ Quarto, Vtrum sit vitium capitale.
- ¶ Quinto, De filiabus eius.

ARTICVLVS I.

Vtrum appetitus gloriae sit peccatum.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod appetitus gloriae non sit peccatum. Nullus enim peccat in hoc, quod Deo assimilatur, quin immo mandatur ad Ephe. 5. Estote imitatores Dei, sicut filij charissimi: sed in hoc, quod homo quaerit gloriam, videtur Deum imitari, qui ab hominibus gloriam quaerit. vnde dicitur Isai. 43. Affer filios meos de longinquo, & filias meas ab extre- mis terrae, & omnem, qui inuocat nomen meum, in gloriam meam creauit eum. ergo appetitus gloriae non est peccatum.

¶ 2. Præter illud per quod aliquis prouocatur ad bonum, non videtur esse peccatum: sed per appetitum gloriae homines prouocantur ad bonum. dicit enim Tullius in libro de Tuscula. quæstionibus, quod homines ad studia impelluntur gloria. In sacra etiã scriptura promittitur gloria pro bonis operibus, secundum illud ad Roma. 2. His quidem, qui sunt secundum patientiam boni operis, gloriam, & honorem. ergo appetitus gloriae non est peccatum.

¶ 3. Præter. Tullius * dicit in sua Rhetorica, quod gloria est frequens de aliquo fama cum laude: & ad idem pertinet quod Ambr. dicit, * quod gloria est quasi clara cum laude notitia: sed appetere laudabilem famam non est peccatum, quin immo videtur esse laudabile, secundum illud Ecclef. 41. Curam habe de bono nomine. & ad Roma. 12. Proudentes bona non solum coram Deo, sed etiã coram omnibus hominibus. ergo appetitus inanis gloriae non est peccatum.

SED CONTRA est, quod Aug.

F dicit 5. de ciuitat. Dei. Sanius videtur, qui amorem laudis, vitium esse cognoscit.

RESPON. Dicendum, quod gloria claritatem quãdam significat: vnde gloriari idem est, quod clarificari, vt Aug. * dicit super Ioan. Claritas autem, & decor quam habent manifestationem: & ideo nomen gloriae proprie importat manifestationem alicuius de hoc quod apud homines decorum videtur, siue illud sit bonum corporale, ali- quod, siue spirituale. Quia verb illud quod simpliciter clarum est, a multis conspici potest, & a remotis: ideo proprie per nomen gloriae designatur, quod bonum alicuius deueniat in multorum notitiam, & approbationem, secundum quod Salustius dicit in Catilinario: Gloriari ad vnum non est. Largius tamẽ accepto gloriae nomine non solum consistit in multitudinis cognitione, sed etiã per eorum, vel vnius, aut sui solius, dum scilicet aliquis proprium bonum considerat, vt dignũ laude: quod autem aliquis bonum suum cognoscat, & approbet, non est peccatum. dicitur enim 1 ad Corin. 2. Nos autem non spirituum huius mundi accipimus, sed spirituum qui ex Deo est, vt sciamus, quae a Deo donata sunt nobis. Similiter etiam non est peccatum, quod aliquis velit bona opera sua ab alijs approbari. dicitur enim Mat. 5. Luceat lux vestra coram hominibus: & ideo appetitus gloriae de se non nominat aliquid vitiosum. Sed appetitus inanis, vel tunc gloriae vitium importat: nam quodlibet vanum appetere vitiosum est, secundum illud Plat. 2. Vt quid diligitis vanitatem, & quaeritis mendacium? Potest autẽ gloria dici vana tripliciter. Vno modo ex parte rei, de qua quis gloriam quaerit, puta, cum quis quaerit gloriam de eo quod non est, vel de eo quod non est gloria dignum, sicut de eo quod est fragile, & caduca. Alio modo, ex parte eius, a quo quis gloriam quaerit, puta, hominis cuius iudicium non est certum. Tertio, ex parte ipsius, qui gloriam appetit, qui videlicet appetitum gloriae non refert in debitum tantum, puta, ad honorem Dei, vel pro- mi salutem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut August. * dicit super illud Ioã. 13. Vos vocatis me magister, & Domine, & bene dicitis. Periculosum est sibi placere, cui cauetur quod est superbiere. Ille autem qui

Mal. q. 9. arti. 1. & 2. cor.

Li. 1. non re- moue a prin- cipio.

Li. 2. de in- uen- ientia to- bio 2. ante fin. lib.

Id habet Aug. in lib. 83. quaest. q. 31. circa fi- nem. tom. 4.